

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

ZAKON Br. 03/L-184

O ENERGIJI

Skupština Republike Kosovo,

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosovo;

Usvaja:

ZAKON O ENERGIJI

POGLAVLJE I
OPŠTE ODREDBE

Član 1

Svrha i oblast primene

1. Ovim zakonom utvrđuju se opšta načela i pravila kojima će se rukovoditi aktivnosti u energetsom sektoru u Republici Kosovo u cilju garantovanja sigurnog i održivog snabdevanja energijom, visokog kvaliteta, radi stvaranja uslova funkcionalnog energetskeg tržišta i uporedo s tim, promovišući i efikasno korišćenje energije, povećanje obnovljivih izvora energije i ko-proizvodnje, kao i poboljšanja u zaštite životne sredine od energetske delatnosti.

2. Delokrug ovog zakona obuhvata električnu energiju, grejanje, prirodni gas i obnovljive izvore energije, i utvrđuje:

2.1. razvoj i implementaciju strategije za energiju, uključujući predviđanje balansa energije i politike efikasnosti energije, obnovljive izvore energije i ko-proizvodnju;

- 2.2. ulogu Vlade Kosova, lokalne samouprave i drugih institucija, i obezbeđuje javnosti mogućnost za široko učešće u razvoju energetske strategije i njenoj implementaciji;
  - 2.3. aktivnosti za regulisanje energetskog sektora koja obavlja Regulatorna kancelarija za energiju;
  - 2.4. povećanje konkurentnosti u energetskom sektoru;
  - 2.5. uspostavljanje obaveza za javnu uslugu prema energetskim preduzećima, po potrebi;
  - 2.6. donošenje sekundarnog zakonodavstva od Ministarstva za specifikovana pitanja u ovom zakonu;
  - 2.7. mere koje se mogu preduzeti u slučaju energetskih emergencija.
3. U cilju unapređenja javnog interesa putem podsticanja investicija u energetska preduzeća, ovaj zakon pojašnjava i osigurava prava energetskih preduzeća na svojinu koja je aktuelno u njihovom korišćenju ili posedu koje je potrebno za operiranje ili održavanje postojećih energetskih postrojenja kao i imovinskih prava koja mogu u buduće biti potrebna od energetskih preduzeća za obavljanje energetskih aktivnosti.

Član 2 **Definicije**

1. Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1.1. **Kodovi** - pravila koja utvrđuju minimalni tehnički dizajn, operativne uslove i standarde, kao i komercijalne uslove za relevantne delatnosti u energetskom sektoru, a koji se moraju podneti na odobrenje Energetske regulatorne kancelariji, kako je predviđeno zakonom;
- 1.2. **Zajednička proizvodnja** - tehnološki proces koji obuhvata istovremenu proizvodnju korisne toplotne energije i električne energije za potrebe proizvođača ili za prodaju;
- 1.3. **Potrošač** - kupac na veliko, krajnji potrošač energije;
- 1.4. **Distribucija** - prenos električne energije, prirodnog gasa ili toplotne energije preko distribucionih sistema ili lokalnih, ili regionalnih mreža, sa ciljem da se isporuči i proda potrošačima, ali isključujući snabdevanje;
- 1.5. **Operater distribucionog sistema** - fizičko ili pravno lice koje vrši distribuciju i koje je odgovorno za funkcionisanje, održavanje i, ako je potrebno, razvoj distribucionog sistema u datoj sredini i, kada je to izvodljivo, njegovo umrežavanje sa drugim sistemima, kao i za obezbeđivanje dugoročne dostupnosti

sistema da bi se zadovoljila razumna potražnja za distribucijom električne energije, toplotne energije ili prirodnog gasa;

1.6. Električna energija - oblik energije koja se prenosi posredstvom električne struje preko metalnih provodnika, sa ciljem da se proda potrošačima;

1.7. Energija - svaki oblik proizvedene ili dobijene energije (električna energija, toplotna energija ili prirodni gas), sa ciljem da se vrši snabdevanje ili prodaja;

1.8. Energetska aktivnost - vršenje jednog ili više oblika proizvodnje, prenosa, distribucije, snabdevanja ili skladištenja energije;

1.9. Energetska efikasnost - odnos između produktivnosti u smislu učinka, usluge, robe ili energije i vrednosti prenosa energije;

1.10 Energetska preduzeća - jedna osoba ili preduzeće koje zakonski obavlja jednu ili više energetske aktivnosti i odgovorno je za komercijalne, tehničke i/ili obaveze održavanja koje se odnose na te aktivnosti (ali ne uključujući krajnje potrošače);

1.11. Energetska postrojenja - sve instalacije, zgrade, objekte, uključujući pomoćne ili međusobno povezane objekte, sisteme i opremu, uključujući stubove, stubove visokog napona, prenosne ili linije distribucije, bez obzira da li su iznad ili ispod zemlje koji se koriste od jednog energetske preduzeća za obavljanje njegove energetske aktivnosti ili koji su deo opreme koja je na neposredan način povezana sa opremom potrošača, ili interkonektore ili direktne linije (samo u svrhu člana 25. do 28. ovog zakona) na dan stupanja na snagu ovog zakona koriste se od jednog energetske preduzeća za obavljanje njegovih mineralnih aktivnosti na osnovu prava energetske preduzeća shodno odgovarajućoj licenci ili dozvoli za obavljanje ovih mineralnih aktivnosti.

1.12. Kancelarija regulatora energije - nezavisni regulator energetske aktivnosti, sa nadležnostima utvrđenim u Zakonu o regulatoru energije, u ovom i u drugim zakonima, da uređuju obavljanje energetske aktivnosti;

1.13. Energetski sektor - aktivnosti koja obuhvataju proizvodnju, distribuciju, prenos, preobražaj/transformaciju, prodaju, preprodaju, čuvanje i snabdevanje energijom;

1.14. Krajnji potrošač - potrošač koji kupuje energiju za sopstvene potrebe;

1.15. Proizvodnja - proizvodnja električne energije ili toplotne energije, u cilju potrošnje ili prodaje;

1.16. Ciljana obnovljiva energija - ciljana količina energije proizvedena od obnovljivih izvora energije ili dobijena zajedničkom proizvodnjom;

1.17. **licenca** - dokument izdat od strane Energetske regulatorne kancelarije, koji omogućava nosiocu licence da obavlja aktivnosti u energetsom sektoru, za koje je potrebna licenca u skladu sa odredbama bilo kog zakona koji se odnosi na energetska sektor;

1.18. **dugoročno planiranje** - planiranje potreba za ulaganje u kapacitete proizvodnje, prenosa i distribucije na dugoročnoj osnovi, sa ciljem da se zadovolji potražnja za električnom energijom, toplotnom energijom ili prirodnim gasom na Kosovu, i da se obezbedi raznovrsnost resursa, kao i snabdevanje potrošača;

1.19. **Merač** - instrument evidentiran u registru ovlašćene opreme za merenje na Kosovu, a koji se koristi za merenje proizvedene, prenete, distribuirane, snabdevene i potrošene energije;

1.20. **Ministarstvo** - Ministarstvo Republike Kosovo nadležno za energetska sektor;

1.21. **Prirodni gas** - mešavina karbohidrata koja se nalaze u gasnom stanju, ili kao solucija u naprednoj nafti u prirodnim podzemnim rezervoarima u uslovima rezervoara. Primarni karbohidrati koji se obično nalaze u mešavinama su metan, etan, propan, butan i pentoni;

1.22. **Proizvođač** - fizička ili pravna osoba koja proizvodi električnu energiju ili toplotnu energiju;

1.23. **Prethodni entitet** - jedan entitet u javnoj ili društvenoj svojini koji je pružao usluge za sektor energije na Kosovu pre 22. decembra 2005. godine. Ministarstvo za privredu i finansije je odgovorno za identifikaciju i donošenje takvog spiska ovih entiteta;

1.24. **Javno zemljište** - zemljište koje je u neposrednom ili posrednom vlasništvu Republike Kosovo ili jedne opštine (kao što je definisan ovaj izraz u Zakonu o lokalnoj samoupravi);

1.25. **Obaveza javne usluge** - obaveza uvedena energetsom preduzeću kome je povereno pružanje usluga od opšteg privrednog interesa, a koja se može ticati bezbednosti, uključujući sigurnost snabdevanja, regularnosti, kvaliteta i cene robe, kao i zaštite životne sredine, a koja uzima u obzir opšte društvene, ekonomske i ekološke faktore;

1.26. **Obnovljivi izvori energije** - nefosilni obnovljivi izvori energije (vetar, solarna energija, geo termalna, talasna, vodena, biološka, podzemni gasovi, postrojenja za preradu gasa i bio-gasa);

1.27. **Sigurnost snabdevanja energijom** - sposobnost energetska sistema da potrošače snabdeju odgovarajućom količinom energije da bi se zadovoljila njihova potreba;

- 1.28. **Snabdevanje** - prodaja, uključujući i preprodaju energije potrošačima;
- 1.29. **Tarifa** - cena ili jedna grupa cena za energiju, za korišćenje energetskih sistema ili za ostale slične energetske usluge;
- 1.30. **Tarifina metodologija** - pravila, metode i načela koja su utvrđena od strane Energetske regulatorne kancelarije, a koja se primenjuju u određivanju regulisanih tarifa;
- 1.31. **Transmisija** - transport električne energije, toplotne energije ili prirodnog gasa, odnosno u mrezi visokog napona, u sisteme ili cevovode (isključujući uzvodne) pod visokim pritiskom, s ciljem dostave do krajnjeg potrošača ili distributera, ne obuhvatajući snabdevanje;
- 1.32. **Operater sistema za transmisiju** - fizička ili pravna osoba, odgovorna za operiranje, obezbeđivanje održavanja i, ako je potrebno, razvoj sistema za transmisiju u jednoj određenoj zoni i, gde je moguće, povezivanje istog sistema sa drugim sistemima, i obezbeđivanje dugoročnih mogućnosti sistema da pokrije opravdane zahteva za prenos električne energije, toplotne energije ili prirodnog gasa.
- 1.33. **Potrošač na veliko** - svako fizičko ili pravno lice (osim operatere sistema prenosa i distribucionog sistema u slučaju prirodnog gasa) koje kupuje energiju u svrhu preprodaje unutar ili van sistema gde je uspostavljeno;

2. Ostali termini upotrebljeni u ovom zakonu koji u njemu nisu definisani, imaju značenje definisano Zakonom o električnoj energiji, Zakonom o gasu, Zakonom o centralnom grejanju ili Zakonom o energetsom regulatoru.

POGLAVLJE II ENERGETSKA STRATEGIJA, REALIZACIJA PROGRAMA I BILANS ENERGIJE

Član 3 Energetska strategija

1. Energetska strategija je osnovni dokument koji naglašava energetske politiku i planove za razvoj energetskog sektora na Kosovu, u skladu sa Opštom strategijom razvoja Republike Kosovo.

2. Energetsku strategiju osmišljava Ministarstvo u skladu sa stavovima 3, 4, 5 i 6. ovog člana. Energetska strategija može obuhvatiti razvojne ciljeve za energetski sektor, kada je to izvodljivo. Ministarstvo je dužno da obezbedi da je priprema Energetske strategije izvršena u koordinaciji sa drugim relevantnim razvojem politike, i u Ministarstvu i u okviru Vlade Kosova.

3. Ministarstvo je dužno da Energetsku strategiju podnese Vladi Republike Kosovo na reviziju i usvajanje. Nakon revizije u Vladi Republike Kosovo, Strategija se šalje Skupštini Republike Kosova na usvajanje.

4. Ministarstvo je dužno da, u periodima kraćim od tri godine, izvrši reviziju Energetske strategije i pripremi ažuriranu Energetsku strategiju u skladu sa procedurama opisanim u ovom članu. Svaka predložena izmena Energetske strategije podnosi se na usvajanje u Skupštini.

5. Tokom osmišljavanja Energetske strategije, Ministarstvo je dužno da se konsultuje sa Energetskom regulatornom kancelarijom, operatora sistema transmisije električne energije, grejanje i naturalnom gasu, i predstavnicima potrošača i drugim zainteresovanim javnim organima na Kosovu. Nakon završetka nacrtu Energetske strategije, Ministarstvo je dužno, nakon što obezbedi poverljivost informacija, da iznese takav nacrt pred javnom diskusijom u periodu od šesdeset (60) dana. Nakon pregleda svih komentara, sugestija, predloga, itd., i njihovog unošenja gde je to potrebno, Ministarstvo je dužno da nacrt Energetske strategije pošalje Vladi Republike Kosova.

6. Energetska strategija se osmišljava za period od deset (10) godina uzimajući u obzir razvojne okolnosti Kosova, a sa ciljem:

6.1. da se unapredi sigurnost snabdevanja energijom u okviru bezbednog i stabilnog energetskog sektora, uključujući i veću raznovrsnost izvora;

6.2. da se obezbedi odgovarajuća ravnoteža između snabdevanja i potražnje za energijom u dugoročnom razvoju energetskog sektora, uzimajući u obzir predviđanja potražnje za električnom energijom kao i diversifikaciju energetskih izvora;

6.3. da se obezbedi razumno korišćenje energetskih resursa dostupnih na Kosovu, u skladu sa načelima održivog razvoja;

6.4. da se omogući stalno snabdevanje energijom, kroz kombinovanje odgovarajućih nivoa dostupnih kapaciteta proizvodnje, dovoljnog kapaciteta prenosa i distribucije na Kosovu, i povezivanje drugih sistema;

6.5. da se podstakne fleksibilnost u energetskim ugovorima i korišćenju energije, na primer, kroz uklanjanje prepreka koje sprečavaju ugovorene mogućnosti ili koje sprečavaju zaključivanje ugovora sa različitim periodima trajanja za proizvođače i potrošače;

6.6. da se obezbedi optimalno korišćenje obnovljivih izvora energije koje je u skladu sa planiranom energetskom efikasnošću;

6.7. da se poboljšava energetska efikasnost i da se podstakne mere za očuvanje energije, u skladu sa ciljevima energije od obnovljivih izvora;

6.8. da se podstakne usvajanje tehnologija rukovanja potražnjom u realnom vremenu, kao što su savremeni sistemi merenja;

6.9. da štiti interes potrošača, posebno ugroženih potrošača;

6.10 da se obezbedi i dostupnost univerzalne usluge i mogućnost da se izabere snabdevac energije za konačne potrošače u skladu sa Zakonom o električnoj energiji;

6.11. da obezbedi održivu sredinu tokom obavljanja energetske aktivnosti;

6.12. da se promovišu privatna ulaganja u energetske sektor;

6.13. da se promoviše konkurentnost u energetske sektoru koja je u skladu sa načelima nediskriminacije i transparentnosti, uključujući razvoj aktivnih energetske tržišta veleprodaje širom Kosova; i

6.14. da se omogući odgovarajući nivo saradnje sa susednim zemljama za priključivanje kosovskog energetske sistema ili njegovih delova sa evropskim energetske sistemima ili sistemima drugih zemalja, i za integraciju regionalnih energetske tržišta, uzimajući u obzir troškove i koristi takvog priključivanja.

7. Ministarstvo je dužno, kada je to izvodljivo, da pripremi stavove i smernice o svakoj stvari koja spada u ulogu Ministarstva u definisanju energetske politike.

8. Svi stavovi i smernice koje pripremi Ministarstvo predmet su iste javne konsultacije kao i Energetska strategija, ali takvi stavovi i smernice se ne moraju podnositi Vladi Republike Kosova, već ih neposredno donosi Ministarstvo.

Član 4

Program realizacije Energetske strategije

1. Na osnovu Energetske strategije, Ministarstvo priprema a Vlada Republike Kosovo usvaja Program realizacije Energetske strategije za period od najmanje tri godine. Ministarstvo je odgovorno za primene Programa realizacije Energetske strategije.

2. Program realizacije Energetske strategije definiše mere, programe i aktivnosti koji se realizuju, uključujući procenu troškova i očekivane izvore finansija, vremenska razdoblja za realizaciju, subjekte odgovorne za vršenje svake aktivnosti i uslove praćenja i izveštavanja o napretku.

3. Program realizacije Energetske strategije takođe navodi saradnju koja je potrebna sa organima i institucijama lokalne samouprave u oblasti planiranja razvoja u energetske sektoru, kao i saradnju potrebnu sa energetske preduzećima i međunarodnim organizacijama.

4. Za ispunjavanje obaveza iz Energetske strategije, Vlada može da usvoji sekundarne zakone za uspostavljanje, finansiranje i rad Komunalnih energetske kancelarija tamo gde su one potrebne da bi se stvari u vezi sa realizacijom i nadgledanjem rešavale na lokalnom nivou.

5. Ministarstva i druge državne institucije, uključujući organe lokalne samouprave, savetuju i pomažu Ministarstvu u primeni Programa realizacije Energetske strategije, do more koja je u skladu sa njihovim širim dužnostima i ovlašćenjima.

6. Energetsko preduzeće i druga lica dužni su da poštuju politiku i obaveze koje proizilaze iz Programa realizacije Energetske strategije do mere koja je predviđena Programom realizacije Energetske strategije. Ako poštovanje takve politike i obaveza zahteva dodatne troškove koji se pokrivaju iz energetskih preduzeća, Ministarstvo je dužnoda, u saradnji sa Energetskom regulatornom kancelarijom, stvori uslove da bi obezbedilo:

6.1. da su takvi dodatni troškovi nametnuti na način koji je transparentan i koji nije diskriminacioni, i

6.2. da su energetska preduzeća u stanju da se oporave od svih takvih dodatnih troškova koje ona razumno stvore posredstvom naplate od potrošača i slično.

7. Ministarstvo podnosi godišnje izveštaje Vladi Republike Kosova u kojima je predstavljen napredak u primeni Programa realizacije Energetske strategije, kao i nivo realizacije Energetske strategije. Svaki takav izveštaj mora da sadrži detalje napretka u vezi sa Programom realizacije Energetske strategije u periodu koji je pokriven izveštajem, kao i razvoje u pogledu ostatka perioda primene Programa.

Član 5 **Nacionalni bilans energije**

1. Ministarstvo je dužno da usvoji i objavi plan i za dugoročni i za godišnji bilans energije kako je predviđeno ovim članom. Bilans energije obuhvata predviđenu ukupnu potražnju za energijom i njen sastav, vrstu energetskih resursa za koje se očekuje da će biti dostupni, kao i mere realizacije potrebne za zadovoljavanje potražnje za energijom. Dugoročni i godišnji bilans energije predlažu Ministarstvu operateri sistema prenosa, nakon konsultovanja sa Energetskom regulatornom kancelarijom, operateri distribucionog sistema i licencirani snabdevači.

2. Dugoročni bilans energije pokriva period od deset (10) godina a usvaja ga i objavljuje Ministarstvo najkasnije do 1. decembra svake druge godine. Godišnji bilans energije usvaja se i objavljuje godišnje, bar mesec dana pre početka godine na koju se odnosi. Godišnji bilans energije za prethodnu godinu usvaja se i objavljuje u roku od prvih šest (6) meseci tekuće godine.

3. Operator prenosnog sistema i Operator distribucije treba da se konsultuju sa kancelarijom Regulatora za energiju, kada se radi o planiranju potrebnih predviđanja bilansa energije i imaće u vidu ove konsultacije prilikom pripremanja predloga za metodologiju. Ovaj predlog će se dostaviti za usvajanje u kancelariji Regulatora za energiju. Veoma brzo nakon usvajanja ovog predloga, kancelarija Regulatora za energiju dostavlja Ministarstvu jednu kopiju predloga i Ministarstvo ima na raspolaganju dvadeset (20) dana za dostavljanje svojih komentara o predlogu u kancelariji Regulatora

za energiju. Kancelarija Regulatora za energiju će uzeti u obzir sve blagovremeno primljene komentare od Ministarstva tokom donošenja njene odluke o prihvatanju ili ne predloga. Ovu odluku treba da donese Kancelarija Regulatora za energiju ne kasnije od četrdeset i pet (45) dana nakon prijema predloga.

4. Kancelarija Regulatora za energiju donosi usvojenu metodologiju koju treba primenjivati od strane Operatora prenosnog sistema i Operatora sistema distribucije u metodologiji predviđanja i procesima prikupljanja podataka za zatvaranje balansa energije.

Član 6

Uloga lokalnog upravljanja

1. Opštinski organi upravljanja treba da u njihovim razvojnim dokumentima planiraju potrebe i način snabdevanja energijom i da ta dokumenta treba da usaglase sa Strategijom za energiju i Program za sprovođenje strategije, kao i bilansama o energiji.

2. Osim onoga što je naglašeno u stavu 1. ovog člana, Opštinski organi upravljanja treba da saraduju sa Ministarstvom i sa Operatorom prenosnog sistema i Operatorom sistema distribucije u vezi sa pravom za pristup na zemljišta u kojima treba da se uspostavlja oprema i energetska postrojenja.

Član 7

Razvojni planovi operatera sistema prenosa i distribucije

1. Operatori prenosnog i distributivnog sistema pripremaju i objavljuju srednjoročne i dugoročne razvojne planove u skladu sa zahtevima Zakona o Regulatoru energije. Ovi razvojni planovi moraju biti u skladu sa njihovim obavezama shodno licenci i u skladu sa Energetskom strategijom, programom za primenu strategije i balansima energije.

2. Razvojni planovi koje pripremaju operateri sistema prenosa i distribucije moraju prepoznati:

2.1. važnost redovnog održavanja i, kada je to potrebno, obnavljanja mreža prenosa i distribucije da bi se održao učinak mreža;

2.2. važnost obezbeđivanja razmene informacija o funkcionisanju mreže sa drugim operaterima sistema, i na Kosovu i u drugim sistemima, redovno i delotvorno;

2.3. potrebu da se zadovolje svi ciljevi učinka važni za njihove sisteme, a koji su utvrđeni u skladu sa njihovom licencom ili drugim pravilima, ili kodeksima;

2.4. potrebu da se obezbedi dovoljan rezervni kapacitet prenosa i proizvodnje za stabilno funkcionisanje;

2.5. U slučaju Operatora prenosnog sistema, potrebu za preduzimanje koraka na unapređenju korišćenja rezervnih proizvodnih kapaciteta u cilju povećanja poverljivosti snabdevanja, uvek u skladu sa zahtevima koji proizilaze iz primenjivih kodova;

2.6. potrebu za postojećim povezanim mrežama koje se moraju koristiti što je delotvornije moguće; i

2.7. želju da se obezbedi odgovarajući nivo povezanosti sa evropskim energetske sistemima da bi se omogućio razvoj regionalnog energetskeg tržišta, uzimajući u obzir t roškove izgradnje povezanih mreža koje bi bile od koristi za potrošače.

3. Svaki razvojni plan koji pripreme operateri sistema prenosa ili distribucije mora se podneti Ministarstvu na pregled. Ministarstvo je dužno da razmotri svaki takav razvojni plan i može objaviti mišljenje u pogledu mere do koje se smatra da je takav plan u skladu sa Energetskom strategijom, Programom realizacije Strategije i Bilansom energije, kao i zakonom. Svaki takav podnesak ili objavljeno mišljenje ne sme smanjiti ili promeniti obaveze operatera sistema prenosa i distribucije da podnesu takve planove Energetskoj regulatornoj kancelariji u skladu sa Zakonom o regulatoru energije.

POGLAVLJE III

ENERGETSKA EFIKASNOST, OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE, ZAJEDNIČKA PROIZVODNJA

Član 8

Politika efikasnosti energije

1. Politika efikasnosti energije je sastavni deo Energetske strategije i njen delokrug i sadržaj moraju biti u skladu sa obavezama Kosova prema Traktatu energetske zajednice i odgovarajućem zakonodavstvu.

2. Svrha Politike energetske efikasnosti jeste da se unapredi energetska efikasnost i korišćenje potencijala za uštedu energije sa ciljem da se ostvare ciljevi optimalnog nivoa energetske efikasnosti na Kosovu

Član 9

Sprovođenje politike energetske efikasnosti

1. Za sprovođenje politike energetske efikasnosti, Ministarstvo će uvesti:

- 1.1. izraditi desetogodišnji (10) i trogodišnji (3) akcioni plan razvoja efikasnosti energetike, u skladu sa obavezama Kosova prema Traktatu zajednice za energetiku, uključujući i desetogodišnji (10) cilj o štednji energije;
  - 1.2. nadgleda sprovođenje razvojnih planova o energetskej efikasnosti i realizaciji navedenih ciljeva za uštedu energije;
  - 1.3. teži unapređenju nivoa energetske efikasnosti objekata i uslova za energetske proveru objekata;
  - 1.4. podstiče proces energetske revizije i lokalne razvojne planove o uštedi energije;
  - 1.5. objavljuje informacije u vezi sa nivoom i razvojem energetske efikasnosti;
  - 1.6. priprema i usvaja podzakonska akta za promovisanje efikasne upotrebe energije, nakon konsultacija sa Kancelarijom regulatora energije i javnim organom kome je data glavna odgovornost zakonom po pitanjima koja se odnose na efikasnost energije;
  - 1.7. podstiče nevladine organizacije da deluju u energetskom sektoru da bi uticali na uštedu energije.
2. javni organ kome je data glavna odgovornost zakonom o pitanjima koja se odnose na efikasnost energije, obavezaće se za sprovođenje politika efikasnosti energije u skladu sa Programom sprovođenja strategije energije. Organizovanje, finansiranje i zadaci ovog javnog organa biće određeni posebnim zakonom koji uređuje pitanja efikasnosti energije.

Član 10

Politika obnovljivih izvora energije i zajedničke proizvodnje

1. Cilj Politike obnovljivih izvora energije i zajedničke proizvodnje jeste da podstakne korišćenja ekonomski i istrajni obnovljivih izvora energije i zajedničku proizvodnju, sa ciljem da se postigne ciljani nivo korišćenja obnovljivih izvora energije i zajedničke proizvodnje na Kosovu.

Član 11

Sprovođenje obnovljivih izvora energije i zajedničke proizvodnje

1. Za sprovođenje politike obnovljivih izvora energije i zajedničke proizvodnje, Ministarstvo je dužno da:

- 1.1 izradi srednjoročni i dugoročni akcioni plan o obnovljivim izvorima energije i saproizvodnju koje su u skladu sa obavezama Kosova prema Traktatu zajednice energije.

1.2 nadgleda sprovođenje politike obnovljivih izvora energije i zajedničke proizvodnje; i

1.3 postavi ciljeve za korišćenje obnovljivih izvora energije i zajedničku proizvodnju.

Član 12

Obaveze energetske preduzeća oko obnovljivih izvora energije i zajedničke proizvodnje

1. Tokom distribucije električne energije, operater sistema prenosa, ili operater distribucionog sistema, u obavezi je da da prednost proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora energije i iz zajedničke proizvodnje, osim u slučaju ograničenja navedenog u svrhu bezbednosti sistema kako je utvrđeno u Kodeksu mreže i drugim pravilima i kodeksima.

2. Operateri sistema utvrđuju i objavljuju standardna pravila o nosiocu troškova i tehničkih adaptacija, kao što su priključenja na mrežu i ojačavanje mreža, neophodnih za integrisanje nove proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije u povezani sistem. Ova pravila, koja usvaja Energetska regulatorna kancelarija, moraju biti u skladu sa Energetskom strategijom i zasnovana na objektivnim, transparentnim i nediskriminacionim kriterijumima, posebno uz uzimanje u obzir svih troškova i koristi povezanih sa priključivanjem ovih proizvođača na sistem.

3. Operateri sistema prenosa i distribucije dužni su da svakom novom proizvođaču električne energije koji koriste obnovljive izvore energije ili zajedničku proizvodnju, a koji žele da se priključe na sistem, obezbede obuhvatnu i detaljnu procenu troškova vezanu za priključivanje, a za koju procenu operater sistema može da traži naplatu koja podrazumeva razumne troškove takve procene.

4. Operateri sistema prenosa i distribucije određuju i objavljuju standardna pravila u vezi sa podelom troškova ugradnji u sistemu, kao što su priključenja na mrežu i ojačavanje, između svih proizvođača električne energije koji od toga imaju koristi. Takva pravila podnose se na usvajanje Energetskoj regulatornoj kancelariji i moraju biti u skladu sa Energetskom strategijom, i svakim važećim podzakonskim aktom, pravilom ili kodeksom.

5. Energetska regulatorna kancelarija dužna je da obezbedi da taksa prenosa i distribucije za priključenje i korišćenje sistema prenosa i distribucije ne diskriminiše proizvođače električne energije koji koriste obnovljive izvore energije u perifernim regionima, kao što su regioni sa nižom gustinom naseljenosti.

Član 13

Ciljana obnovljiva energija

1. Ministarstvo utvrđuje godišnje i dugoročne ciljeve obnovljive energije za potrošnju električne energije ili toplotne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije ili zajedničke proizvodnje.

2. Dugoročni ciljevi obnovljive energije postavljaju se za period od deset (10) godina, u skladu sa metodologijom koju utvrđuju posebna podzakonska akta, a koja akta donosi Ministarstvo.

3. Ministarstvo pripremiti i doneti podzakonske akte koji sadrže mere za postizanje ciljeva obnovljive energije, a takve mere moraju uzeti u obzir:

3.1. načela konkurentnog energetskeg tržišta; i

3.2. karakteristike obnovljivih izvora energije, kao i tehnologije proizvodnje.

4. Ministarstvo je dužno da izradi i objavi izveštaj o realizaciji dugoročnih ciljeva obnovljive energije jednom godišnje, kao deo izveštaja o primeni Programa realizacije Energetske strategije, kako je navedeno u članu 4. stava 7. ovog zakona. Izveštaj mora da obuhvati analizu napretka u realizaciji ciljeva obnovljive energije, posebno, uzimajući u obzir uticaj klimatskih faktora. Ova analiza takođe, mora da ukaže na nivo mera preduzetih za realizaciju ciljeva obnovljive energije.

5. U skladu sa odredbama Zakona o Regulatoru energije, Kancelarijom regulatora energije, certificira poreklom električne energije, proizvedene od obnovljivih izvora energije u skladu sa objektivnim kriterijumima, transparentnim i ne diskriminirajući.

POGLAVLJE IV

INVESTICIJE

Član 14

Promocija investicija u sektoru energetike

1. Izgradnja impjanata i nove energetske opreme kao i održavanje i njihova upotreba da se inkurajise, u cilju da takvi postupci budu u skladu sa obavezama Kosova prema Traktatu zajednice energije i ostalom primenljivim zakonodavstvom.

2. Treba ohrabrivati privatne investicije usektoru energije i stvoriti jednu favorizirajuću (podobnu) sredinu za strane investicije, stvoriti uslove za otvoreno tržište za proizvodnju i kupovinu energetskih materijala s ciljem privlačenja bilo koje investicije, za izgradnju novih energetskih postrojenja, takođe i za modernizaciju, remont i proširenje postojećih proizvodnih kapaciteta, takođe sistema i sistema za prenos i distribuciju.

3. Tamo gde se planiraju investicije u nove jedinice sa preko pedeset (50) megavata, investitor mora podneti Ministarstvu jednu analizu o potencijalu sprovođenja i zajedničke proizvodnje u jedno takvoj investiciji. Analiza treba da se obavlja od strane nezavisnih eksperata, bazirane na dobro dokumentiranim naučnim podacima, i da bude u direktivama Evropske unije 2004/8/EC o promociji zajedničke proizvodnje na osnovu previđanja toplotnih i korisnih zahteva na unutrašnjem tržištu energije.

4. U slučaju kada predviđena analiza iz stava 3. ovog člana ukazuje da zajednička proizvodnja mora biti primenjena u investiciji, bez negativnog uticaja na profit iz investicije, Ministarstvo, u skladu sa identifikovanim ciljem u stavu 3. ovog člana, radi stvaranja jednog favorizirajućeg ambijenta za investicije, može zahtevati da se zajednička proizvodnja smatra kao komponenta investicije.

POGLAVLJE V

EKONOMSKO REGULISANJE ENERGETSKIH AKTIVNOSTI

Član 15

Regulisanje energetske aktivnosti

1. Ekonomsko regulisanje aktivnosti u energetske sektoru vrši se u skladu sa Zakonom o energetske regulatoru, da bi se uspostavio transparentan i stabilan regulatorni okvir koji:

- 1.1. podržava stabilno okruženje za ulaganje u energetske sektor;
- 1.2. obezbeđuje propisan okvir za razvoj konkurentnosti, uključujući obezbeđivanje transparentnih i nediskriminacionih uslova pristupa sistemima prenosa i distribucije;
- 1.3. unapređuje sigurnost snabdevanja energijom; i
- 1.4. štiti interese potrošača, uključujući i zaštitu ugroženih potrošača.

2. Dužnosti Energetske regulatorne kancelarije obuhvataju nadgledanje sigurnosti snabdevanja energijom, a koje nadgledanje se vrši u skladu sa Zakonom o energetske regulatoru.

3. Aktivnosti u energetske sektoru vrše se na osnovu licenca koje izdaje Energetska regulatorna kancelarija, osim ako su te aktivnosti izuzete od uslova licenciranja u skladu sa Zakonom o energetske regulatoru.

Član 16

Vrste regulatornih aktivnosti

1. Energetske aktivnosti se vrše u skladu sa pravilima koja ih regulišu kao konkurentne, tržišno zasnovane aktivnosti ili kao nekonkurentne aktivnosti za koje su tarife i drugi uslovi predmet regulisanja od strane Energetske regulatorne kancelarije u skladu sa Zakonom o regulatoru energetike.

2. Sva energetska preduzeća dužna su da služe interesu pojedinačnih potrošača obezbeđivanje bezbednog, efikasnog i pouzdanog snabdevanja kvalitetnom električnom energijom, toplotnom energijom ili prirodnim gasom, obezbeđujući efikasno korišćenje resursa energije; poštujući zaštitu životne sredine, i očuvanjem zdravlja, života i imovine naroda Kosova.

3. Energetska regulatorna kancelarija može nametnuti posebne obaveze javne usluge energetskim preduzećima koje se odnose na bezbednost i pouzdanost snabdevanja energijom, redovno snabdevanje, kvalitet i cenu snabdevanja, kao i na zaštitu životne sredine. Ove obaveze će se jasnije definisati, biće transparentne, nediskriminirajuće i proverljive kao i da garantiraju ravnopravan pristup za sva preduzeća energetike iz stranaka zajednice energije.

4. Cena i stvoreni troškovi od strane energetski preduzeća u vezi sa stavom 3. ovog člana, nakon razmatranja u Kancelariji regulatora za energetiku o obezbeđenju opravdanosti, priznaju se kao tarife i opravdane troškove u cilju uspostavljanja tarifa. Naknada za to ne može biti veća od stvorenih troškova u obavljanju javnih obaveza minus prihod dobijen od pružanja usluge. Kompenzacija može da obuhvati opravdan prihod.

Član 17

Regulisanje tarifa u energetskom sektoru

Kao što je definisano Zakonom o regulatoru energetike, sve tarife uređene metodologijom tarifa moraju omogućiti preduzeća regulatoru energije mogućnost opterećenja tarifama i povraća opravdane troškove u celini za godišnje usluge.

Član 18

Poverljive informacije

1. Operateri energije koji obavljaju aktivnosti u oblasti električne energije, toplotne energije i prirodnog gasa dužni su da čuvaju tajne poslovne informacije, stečenih tokom obavljanja aktivnosti i obavljanja svojih dužnosti po ovom zakonu, osim kada se, drugim zakonima, traži da se takve informacije objavljuju ili se stavljaju na raspolaganje vladinih organa koja se određuju tim zakonima.

2. Procenjivanje o tome koje su informacije poverljive vrši se u skladu sa Zakonom o Regulatoru energije i zakonima donetih od strane Kancelarije regulatora za energiju.

3. Ne presuđivanjem iz stava 1, Kancelarija regulatora za energiju, ili Ministarstvo, mogu zatražiti od energetskih preduzeća da Kancelariji regulatora za energiju ili Ministarstvu obezbeđuje poverljive informacije koje su im potrebne za obavljanje funkcija, autoriteta i njihovih zadataka. To se, međutim, obavlja pod uslovom da takve informacije obezbeđene za Kancelariju ili Ministarstvo, ako se zakonom priroda tih informacija smatra kao registrovanim ili tajnim, da se zaštite kao tajno od strane Kancelarije ili Ministarstva, i ne podležu zakonima da se obelodane pred javnosti.

POGLAVLJE VI KONKURENCIJA U ENERGETSKIM AKTIVNOSTIMA

Član 19

Zabrana ograničenjima u konkurenciji

1. Preduzećima energetike je strogo zabranjeno da potpišu, učestvuju ili preduzmu bilo koji postupak koji ima za cilj unapređenje: dogovora između preduzeća, odluke asocijacije preduzeća i/ili koordinisanih praksi, ako taj dogovor, odluka ili praksa ima za cilj ili efekat, sprečavanje, ograničenje ili poremećaj konkurencije.

2. zabrana definisana stavom 1 ovog člana se sprovodi posebno o dogovorima, odlukama ili praksama:

2.1. koje direktno ili indirektno uređuju pitanje prodaje, kupovine ili ostale uslove trgovanja;

2.2. koje direktno ili indirektno: ograničenja ili kontrolu proizvodnje ili tržišta, tehničkog razvoja ili investicija;

2.3. ka podelu tržišta ili izvora snabdevanja;

2.4. za sprovođenje raznih usluga u ekvivalentnim transakcijama sa ostalim strankama trgovanja, stvarajući za te stranke dis-avantažu konkurencije;

2.5. uslovljavanje zaključivanja ugovora uz priznavanje od ostalih stranaka dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili komercijalne upotrebe nemaju veze sa predmetom ovih ugovora.

3. Svi dogovori i zabranjene odluke po ovom članu po automatizmu su nevažeći.

4. U skladu sa zakonom o konkurenciji, odredbe stava 1. mogu se proglasiti ne sprovodljivima za:

- dogovor ili kategoriju dogovora preduzeća,

- odluku ili kategoriju odluka asocijacije preduzeća,
- kordinirana praksa ili kategorija kordiniranih praksi, koje doprinose poboljšanju proizvodnje ili raspodele robe ili podstiču tehničko ekonomski razvoj kojim se u jednom potrošačima daje ispravno deo dobiti a da nije:
  - 4.1. ne uspostavlja kod dotičnih preduzeća ograničenja koja nisu neophodna za postizanje tih objekta;
  - 4.2. ne daje mogućnosti tim preduzećima za eliminisanju konkurencije što se tiče značajnog dela navedenih proizvoda.

Član 20

Zabrana zloupotrebe dominantne pozicije

1. Zloupotreba dominantnog položaja od jedne ili više preduzeća energetike je zabranjena.
2. Zloupotreba dominantnog položaja prema stavu 1. posebno sadrži:
  - 2.1. uspostavljanje neopravdanih cena prodaje, kupovine ili ostalih uslova trgovanja na direktan ili indirektan način;
  - 2.2. ograničenje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja koje šteti potrošače;
  - 2.3. sprovođenje raznih uslova u ekvivalentnim transakcijama sa ostalim strankama trgovanja, uspostavljajući te stranke na konkurentnu disavantažu;
  - 2.4. uslovljavanje ugovora preuzimanjem dodatnih obaveza od ostalih stranaka koje po svojoj prirodi ili komercijalne upotrebe nemaju veze sa predmetom i ugovora.

Član 21

Nadležnosti regulatornih organa

1. Kancelarija regulatora energetike u sklopu svojih nadležnosti prema Zakonu o regulatoru energetike, sprovesti će mere koje imaju za cilj sprečavanje kršenja člana 19 i 20 ovog zakona.
2. U slučaju da Kancelarija regulatora energija prikuplja dokaze o aktuelnom kršenju ili suspendovanja članova 19 i 20 ovog zakona od preduzeće energetike, KRE dostavlja te dokaze Nezavisnoj kosovskoj komisiji konkurencije. Kosovska komisija konkurencije inicira istragu kršenja i preduzeće bilo koje mere koje se smatraju potrebnima i pogodnima za ispravljanje ili adresiranje navedenog kršenja u skladu sa Zakonom o konkurenciji.

3. Kosovska komisija konkurencije kada izvrši istragu, bilo na osnovu dobijeni informacija od KRE-a ili bilo kog drugog izvora, o pretpostavljenom ili aktuelnom kršenju zakona o konkurenciji ili članove 19 i 20 ovog zakona od preduzeća energetike, KRE će pomoći kosovsku komisiju konkurencije za obavljanje istrage i procenu dotičnog kršenja.

4. Kosovska komisija konkurencije i kancelarija regulatora energetike potpisaće protokol koji će sadržati detaljne odredbe o uređenju međusobne saradnje o pitanjima definisanim ovim zakonom.

POGLAVLJE VII VANREDNE MERE U SNABDEVANJU ENERGIJOM

Član 22

Pravo na ograničavanje snabdevanja energijom

1. Vlada, kao emergentno pitanje, može uspostaviti ograničenja u snabdevanju sa energijom za potrošače, ili da uspostavlja posebne obaveze za energetske preduzeće koja stupaju na snagu tokom Vanrednog stanja proglašenog od strane Predsednika u skladu sa Ustavom ukoliko uspostavljanje takvih ograničenja je neophodno i prilagodljivo sa okolnostima koje opravdavaju proglašenje vanrednog stanja i takva radnja nije u suprotnosti sa proglašenjem vanrednog stanja ili sa nekom drugom ograničenjem uspostavljene od strane Skupštine za vanredno stanje na osnovu nadležnosti Skupštine prema Ustavu.

2. Vlada takođe može da kao emergentno pitanje da ograničava snabdevanje sa energijom za potrošače ili da uspostavlja posebne obaveze za energetske preduzeće za svako drugo emergentno pitanje, ukoliko Vlada odlučuje da uspostavljane emergentnih mera u sektoru energije su neophodna, uključujući sledeće situacije:

2.1. bilo koje materijalne nezgode u instalacijama za proizvodnju, transmisiju ili distribuiranje električne energije, grejanje ili prirodnog gasa;

2.2. bilo kojeg neočekivanog ili iznenadnog dugoročnog prekida proizvodnih energetskih kapaciteta ili kapaciteta za transmisiju ili distribuiranje energije; ili

2.3. bilo kojih terorističkih aktivnosti ili ratnog delovanja.

3. Kada Vlada donosi odluku prema stavu 2, ona odmah će doneti odluku u pisanoj formi u vezi s tim i opisuje okolnosti koji opravdavaju odluku i utvrđuje ograničenja i/ili posebne obaveze koje su uspostavljene. Vlada može odmah da sprovodi ovu odluku i odluku dostavlja Skupštini u roku od tri (3) dana nakon donošenja odluke. Tokom sedam(7) kalendarskih dana nakon prijema odluke, Skupština usvaja ili odbije odluku većinom glasova prisutnih poslanika koji glasaju. Ukoliko Vlada ne dostavlja odluku u

Skupštini u roku od tri (3) kalendarskih dana nakon donošenja odluke ili Skupština ne usvaja onu odluku u roku od sedam(7) kalendarskih dana nakon prijema odluke, onda odluka Vlade prestaje da važi.

4. Doneta odluka od strane Vlade prema stavovima 2 i 3 i usvojena od strane Skupštine će trajati jedino tokom nastavka emergentnog stanja, a ima će maksimalno trajanje od šesdeset (60) dana, izuzev ako se produži od strane Skupštine. Ukoliko je potrebno odluka može da se nastavi ogromnom većinom glasova prisutnih poslanika i koji glasaju za uzastopne periode od trideset (30) dana do postizanja ukupno sto osamdeset (180) dodatnih dana. Nakon ovog perioda Vlada treba doneti novu odluku za emergentno stanje.

5. Skupština može uspostaviti ograničenja o trajanju i delokrugu donošene odluke Vlade prema stavovima 2 i 3.

6. U slučaju proglašenja vanrednog stanja prema stavu 1 ili odluke prema stavu 3. Vlada po potrebi i u skladu sa proglašenjem vanrednog stanja ili gore pomenutom odlukom i u skladu sa drugom ograničenjem uspostavljene od strane Skupštine može uspostaviti sledeće mere za tretiranje odgovarajuće emergencije:

6.1. da uspostavlja ograničenja o komercijalnim aktivnostima koji se odnose sa određenim električnim izvorima;

6.2. da uspostavlja posebne komercijalne uslove;

6.3. da ograničava izvoz i uvoz energije ili da uspostavlja posebne uslove za izvoz ili uvoz energije;

6.4. da obavezuje proizvodnju energije da se proizvodi u tačnim objektima proizvodnje; i

6.5. da uspostavlja obaveze za snabdevanje sa energijom za određene potrošače jedino na osnovu pre utvrđenih kriterijuma i izrađenih objekata od strane operatera sistema prenosa i operatera sistema za distribuciju koji su usvojeni od strane Regulatornog ureda za energiju, i

6.6. može prepisati druge opravdane mere zavisno od okolnostima;

7. Preduzeće za energiju su obavezne da nadoknade bilo koju prouzrokovanu štetu prema bilo kojem licu kao rezultat ograničenja ili obustavljanja sa snabdevanjem električnom energijom, energijom za grejanje ili prirodni gas, uspostavljene prema članu 24, izuzev u slučajevima kada Regulatorni ured za energiju utvrdila da emergencija se desila kao posledica nažurnosti preduzeće za energije ili pojedinog njenog radnika. Regulatorni ured za energiju će stvoriti proceduru za procene takve ažurnosti, za ocenu prouzrokovane štete zbog takve ažurnosti, kao i za procenu eventualne nadoknade koju treba nadoknaditi potrošačima i/ili drugim preduzećima za energiju. Svako takvo utvrđivanje od strane regulatornog ureda za energiju podleži će se sudskom razmatranju u skladu sa Zakonom o upravnom postupku.

POGLAVLJE VIII PRAVA NAČINA I PRISTUPA IMOVINI

Član 23

Novi i postojeći energetska uređaji

Sva nova i postojeća oprema za proizvodnju, prenos i distribuiranje električne energije, grejanja ili prirodnog gasa će biti u imovinama za koje odgovarajuće preduzeće za energiju uživa odgovarajuća prava vlasništva, korišćenja ili pristupa. Linije i uređaji za prenos i distribuiranje energije mogu preći preko, i za, u ili po svaku imovinu u koliko odgovarajuće preduzeće ima pravo korišćenja odgovarajuće imovine ili servituta ili pravo korišćenja se daje ili oduzima odgovarajućem preduzeću za energiju u skladu sa ovim zakonom i usvojenim pod zakonskim aktima od strane Ministarstva na osnovu ovog zakona.

Član 24

Imovina koja je aktualno u korišćenju ili posedovanju energetske preduzeća

1. Svako energetska preduzeće koja u svom posedu, korišćenju (ili ima pravo korišćenja) operiše ili ima na posedovanju energetske uređaje koji su smešteni u jednoj imovini za koju energetska preduzeće nije obezbedila ili nije im data formalan servitut, pravo korišćenja ili imovinsko pravo a ova energetska postrojenja su na posedovanju ili korišćenju energetske preduzeća, dana stupanjem na snagu ovog Zakona, onda ovo preduzeće će imati pravo, putem postupanja ovog zakona, na sve servitute, korišćenja i /ili druga imovinska prava u ili prema odgovarajućoj imovini. Ove servitute, prava korišćenja ili imovinska prava podležu se utvrđenim pravima po ovom članu.

2. Imovina na koje se nalaze energetska uređaji izuzev linija ili opreme za prenos i distribuiranje energije će se izdati na korišćenje u trajanju od devedeset devet (99) godina koje počinje danom stupanja na snagu ovog zakona. Prema ovom pravu korišćenja, odgovarajuće energetska preduzeće će imati sledeća prava:

2.1. da poseduje ili koristi odgovarajuću imovinu za svaku svrhu koje nije zabranjeno prema nakonu Kosova;

2.2. da udaljava svakog nezakonitog posednika iz imovine;

2.3. da se nadoknadi od prouzrokovane štete od nezakonitog posednika isto merno kao i vlasnicima nepokretne imovine u skladu sa zakonima Kosova;

2.4. da slobodno prodaje, premesti ili raspolaže sa pravom korišćenja, ili bilo kojeg drugog vida, i

2.5. da se obavezuje sa prvom korišćenja;

3. Uslovi u nastavku takođe će se primeniti u odnosu sa pravom korišćenja:

3.1. opštine i drugi javni organi mogu prikupiti takse ili tarife iz energetskog preduzeća na isti način i na istom nivou kao kada bi energetsko preduzeće bio vlasnik imovine;

3.2. fizičke izmene u odgovarajućoj imovini, uključujući i gradnje u toj imovini, neće uticati na delokrugu i uslovima prava korišćenja;

3.3. pravo korišćenja neće uticati na izmene imovinskog prava nad odgovarajućoj imovini;

3.4. pravo korišćenja može se eksproprisati jedino na osnovu uslova, zahteva utvrđenog postupka u zakonu Kosova, uključujući i zahtev za nadoknadu;

3.5. energetsko preduzeće će nadoknaditi na naj prilagodljiviji način javnom vlasniku za pravo korišćenja ; i

3.6. kada je potrebno, veličina odgovarajuće imovine će se utvrditi u skladu sa sprovodljivim pod zakonskim aktima koji su usvojeni od strane Ministarstva na osnovu ovog zakona.

4. Sve linije i uređaji prenosa kao i distribuiranje energije koji prelaze preko, i za, u ili pod jednoj imovini smatraju se da imaju pravo stalnog servituta nad određenom imovinom u korist energetskog preduzeća počev od dana stupanja na snazi ovog zakona. Gore pomenuti servituti podležu standardima i obavezajućim ograničenjima utvrđenim sprovodljivim pod zakonskim aktima usvojenim od strane Ministarstva na osnovu ovog zakona.

5. Pravo korišćenja ili stvorenog servituta ovim članom uključujući i pravo pristupa sa jednog puta ili javnog autoputa u odgovarajućoj imovini putem druge imovine u koliko taj pristup traži se od odgovarajuće energetske preduzeće radi obezbeđivanja redovnog funkcionisanja ili održavanja odgovarajućih uređaja i u koliko do tog stepena koliko je to u skladu sa Zakonom Kosova i neke druge sprovodljive odluke Regulatornog ureda za energiju.

6. Kada određeno preduzeće danom stupanja na snazi ovog Zakona ima bilo koje pravo korišćenja javnog zemljišta koja je registrovana u opštinskoj katastarskoj kancelariji na njeno ime ili u ime jednog pre entiteta, ovo pravo korišćenja – putem sprovođenja ovog zakona – podleži utvrđenim uslovima u prethodnim odredbama ovog člana.

7. Imovinska stvorena prava kao i imovinska prava na osnovu ovog člana nad datim asetima tokom procesa ugrađivanja energetskog preduzeća koja je bila licencirana 2006 godine za operisanje sistema distribuiranja ili prenosa na Kosovu, odmah nakon zahteva odgovarajuće preduzeće za energiju će se registrovati na njegovo ime u odgovarajućem registru za prava nepokretne imovine u odgovarajućoj kancelariji za opštinski katastar. Ova za registracija će se izvršiti zavisno od postojanja ili nepostojanja ugovora za takvu

svrhu između energetskeg preduzeća i registrovanog vlasnika imovine, u koliko postoji takav vlasnik.

8. Tokom registracije prema stavu 7 ovog člana, odgovarajuće preduzeće za energiju treba da obuhvati u registru za nepokretnu imovinu obaveštenje u kojoj se opisuju prava i utvrđena ograničenja u sledećim stavovima 9 i 10. ovog člana .

9. Na osnovu uslova utvrđenih u stavu 1o. Ovog člana, svaka privatna osoba koja smatra da prava koja su data jednoj energetskej preduzeću prema ovom članu povređuju njegova/njena imovinska prava na taj način što može se smatrati kao eksproprijacija za koju treba izvršiti nadoknadu prema Zakonu o eksproprijaciji nepokretne imovine, u svako vreme u roku od trideset i šest (36) meseci od dana ispunjavanja uslova obaveštenja o imovini na osnovu stava 8, može da uputi zahtev Vrhovnog Sudu Republike Kosova za plaćanje naknade od Vlade Kosova. Vlada Kosova ima pravo na dodatno finansiranje i naknadu štete dotičnog preduzeća energije za svaku naknadu, koju sud zahteva da se isplati, osim ako ugovor u kojem je Republika Kosova stranka, utvrđuje se drugačije. U slučaju odluke za plaćanje naknade, iznos naknade će se utvrditi u skladu sa odredbama za naknadu Zakona o eksproprijaciji nepokretne imovine i podzakonskim aktima, koji su doneti na osnovu tog Zakona.

10. Nijedna naknada, prema stavu 9 ovog člana, neće biti isplaćena licu ako:

10.1. pre datuma dostavljanja zahteva za naknadu, dotična prava registrovana od preduzeća energije, su plaćena ili su realizovana putem delovanja ugovora ili drugog zakona;

10.2. primenjivi zakon u vreme postojanja postrojenja na dotičnu imovinu, nije tražio plaćanje naknade;

10.3. primenjiv i zakon u vreme postavljanja postrojenja na dotičnu imovinu je dozvoli naknadu, međutim vlasnik ili pogođeni vlasnik, bez nekog ubedljivog i zakonskog razloga, nije na vreme izvršio svoja zakonska prava za dobijanje naknade unutar rokova primenjivih zakonom, rokovi koji počinju dana kada su po prvi put postavljena postrojenja na dotičnu imovinu; ili

10.4. u vreme postavljanja postrojenja na dotičnu imovinu, imovina je bila u društvenom ili državnom vlasništvu.

Član 25.

Novi razvoji na privatnom zemljištu

1. Ako jedno preduzeće energije predlaže izgradnju novih postrojenja ili proširenje postojećih postrojenja proizvodnje, transmisije ili raspodele za koje je potrebno prisvajanje servituta, prava za korišćenje ili druga imovinska prava na privatnom zemljištu, dotično preduzeće energije će informisati vlasnika privatnog zemljišta. U obaveštenju moraju biti predviđeni detalji u vezi zemljišta na kojem će biti postavljen teret ili koja će se preneti na dotično preduzeće energije ili predloženu naknadu na

osnovu pravedne tržišne procene zemljišta. Svi servituti ili druga imovinska prava usaglašena između strana mora da se registruju u dotičnu opštinsku katastarsku kancelariju. Pod uslovom da su servituti prema standardima i obaveznim ograničenjima, utvrđenih sa nekim podzakonskim aktom koji je u primeni, usvojen od Ministarstva na osnovu ovog Zakona.

2. Ako dotično preduzeće energije i vlasnik zemljišta ne mogu da se dogovore o potrebi za formiranje ili proširenje servituta ili o smeru u roku od trideset (30) dana od dana upućivanja pismenog predloga od preduzeća za energiju, prema stavu jedna ovog člana, preduzeće za energiju može da zahteva od Kancelarije Regulatora za energiju, da donese odluku o pitanju da li su nova postrojenja ili proširena postrojenja neophodna za ispunjavanje obaveza preduzeća za energiju, prema licenci ili ako se zahteva prema zakonima Kosova.

3. Kancelarija regulatora energije će doneti gorenavedenu odluku u roku od trideset (30) dana od dana dostavljanja pismenog zahteva dotičnog preduzeća za energiju, u formi koja je predviđena od Kancelarije regulatora energije.

4. Ako Kancelarija regulatora energije odluči da nova ili proširena postrojenja su neophodna za ispunjavanje obaveza dotičnog preduzeća energije prema licenci, ova odluka se smatra da ispunjava zahteve člana 4 Zakona o eksproprijaciji nepokretne imovine i Kancelarije regulatora energije, uputi će ovu odluku Vladi zajedno sa svojim zahtevom za pokretanje procedura za eksproprijaciju privatnog zemljišta i transferisanje zemljišta preduzeća energije u razmenu za naknadu koja je utvrđena u skladu sa zakonom za eksproprijaciju nepokretne imovine.

Član 26

Novi razvoji na javnom zemljištu

1. Ako jedno preduzeće energije predloži izgradnju ili proširenje novih ili postojećih postrojenja, transmisije ili raspodele za što je potrebno formiranje servituta, prava korišćenja ili imovinskih prava na javno zemljište, dotično preduzeće energije mora da informiše dotičnu opštinu ili drugih javnih autoritet i da zahteva davanje servituta ili neko drugo imovinsko pravo, na osnovu sledećih stavova.

2. Ako dotično preduzeće energije i opština ili javni autoritet ne mogu da se saglase o potrebi za formiranje ili proširenje servituta ili drugih imovinskih prava u roku od trideset (30) dana od dostavljanja pismenog zahteva dotičnog preduzeća energije za ove servitute ili imovinska prava, preduzeće energije može da zahteva od Kancelarije regulatora energije da donese odluku o pitanju da li ovi servituti ili imovinska prava su potrebna za ispunjavanje obaveza preduzeća za energiju, prema licenci ili da li se zahtevaju prema zakonima Kosova.

3. Ako Kancelarija regulatora energije odluči da su servituti ili imovinska prava potrebna, ova odluka se smatra da ispunjava zahteve iz člana 4 Zakona o eksproprijaciji nepokretne imovine.

4. Kancelarija regulatora energije će doneti gorenavedenu odluku u roku od 30 dana, nakon prijema pismenog zahteva od dotičnog preduzeća za energiju, u formi utvrđenoj od Kancelarije regulatora energije.

5. Kancelarija regulatora energije će uputiti ovu odluku Vladi, zajedno sa svojim zahtevom za pokretanje procedura za eksproprijaciju javnog zemljišta i transferu ovog zemljišta preduzeću za energiju za povoljnu naknadu. Svaki stvoreni servitut podleže standardima i obaveznim ograničenjima, utvrđenim sa bilo kojim zakonskim aktom u primeni.

6. Ni jedna odredba ovog zakona ne ugrožava vrednost servituta, koji su dati jednom preduzeću energije, prema podzakonskim aktima u primeni, usvojenih od ministarstva u skladu sa ranijim zakonom o energiji.

Član 27 Servituti

1. Energetska preduzeća imaju pravo da koriste besplatno u slučaju opravdanih potreba, pojedine delove zgrada, za uspostavljanje merača kao i druge opreme, koja se odnose na distribuciju ili snabdevanje električnom energijom, toplotnom energijom ili prirodnim gasom.

2. Energetska preduzeća imaju pravo da koriste besplatno, po opravdanim potrebama, mostove, puteve, trotoare i druge objekte, koji nisu u njihovom vlasništvu, za izgradnju, priključenje, prelazak i održavanje vazdušnih i zemaljskih linija električne energije, cevovoda za grejanje, gasnih vodova, kao i vodovoda.

Član 28 Inspekcija, održavanje i merenje

1. Fizička i pravna lica treba da dozvoljavaju zvaničnicima da obavljaju inspekcije u skladu sa ovim zakonom, da pristupe ili prelaze u njihove imovine radi obavljanja aktivnosti u vezi sa inspekcijom i održavanjem energetskih postrojenja, instalacija ili sistema.

2. Fizička ili pravna lica treba da dozvoljavaju ovlašćenim predstavnicima energetskih preduzeća pristup u njihovom vlasništvu, u kojoj se nalaze postrojenja, oprema, mreže ili energetski sistemi, u slučajevima kad je pristup neophodan, s ciljem održavanja ili njihove kontrole, seča voća ili druge vegetacije koja može ometati u delovanju postrojenja, aparata, mreža ili sistema.

3. Fizička ili pravna lica treba da dozvole pristup ovlašćenim predstavnicima energetskih preduzeća, radi inspekcije merne opreme koja se nalazi u njihovoj imovini i ne mogu da

zabranjuju energetskim preduzećima da vrše isključenje merne opreme ili drugih aparata opreme u vezi sa energetskim sistemom.

Član 29 Nadoknada šteta

1. Energetska preduzeća treba da nadoknade vlasnike ili korisnike imovine za bilo koju štetu koja se može izazvati tokom obavljanja njihovih aktivnosti, što može rezultirati u materijalnom ograničenju korišćenja imovine ili umanjenja njene vrednosti.

2. Kriterijume i uslove o nadoknadi uređuju se Zakonom o Parničnom Postupku Republike Kosovo.

Član 30 Sigurnosne zone

1. Sigurnosne zone mogu se uspostaviti oko energetskih lokaliteta.

2. Unutar sigurnosnih zona je zabranjena ili ograničena izgradnja bilo kojeg objekta, seča biljaka ili voća, obavljanje aktivnosti što mogu predstavljati opasnost po sigurnosti ili neprekidne delatnosti energetskih instalacija, sigurnosti zdravlja, života i imovine.

3. Uslovi i način utvrđivanje lokacije, veličina, granice sigurnosnih zona, njihov režim kao i prava i obaveze vlasnika, utvrđuju se pod zakonskim aktom koji će biti usvojen od strane Ministarstva.

Član 31 Ugrožavanje sigurnosnih zona

1. Kada vlasnici ili korisnici imovine izvode nedozvoljene gradnje, ograđivanja, seče ili druge aktivnosti koje su u suprotnosti sa pravilima za sigurnosne zone, i kada otkazuju pokušaji za sprečavanje takvih gradnji ili takvih ilegalne neovlašćenih aktivnosti, unutar vremenskih rokova, uspostavljenih od strane energetske preduzeća, energetskog preduzeće je ovlašćeno da zatraži od opština zabranu ili otklanjanju ilegalnih gradnji ili zabrane aktivnosti, na troškove vlasnika ili korisnika.

2. Opštine koje primaju takve zahteve od strane energetskih preduzeća moraju da deluju u roku od sedam (7) dana da bi srušili ilegalnu gradnju ili da bi zabranili ilegalnu aktivnost.

POGLAVLJE IX NADZOR

Član 32 Upravni nadzor i inspekcija

1. Upravni nadzor nad primenom ovog zakona i drugih povezanih podzakonskih akata vrši Ministarstvo.

2. Inspekcije potrebne za nadzor primene ovog zakona vrši Energetski inspektorat, kao telo koje funkcioniše u okviru Ministarstva. Energetski inspektorat može, kada to smatra neophodnim, da vrši inspekcije u energetskim postrojenjima i da pripremi pisani izveštaj o inspekciji, čiji se primerak podnosi Ministarstvu.

3. Kada Energetska regulatorna kancelarija to smatra neophodnim, može zahtevati da Energetski inspektorat izvrši, bez naplate, inspekciju energetskih postrojenja i da Energetskoj regulatornoj kancelariji dostavi pisani izveštaj o inspekciji.

4. Svako fizičko ili pravno lice u čijem su vlasništvu energetska postrojenja, oprema, objekti, sistemi ili energetski objekti, ili koje njima rukovodi a na koje se primenjuje ovaj zakon, u obavezi je da blagovremeno obavesti Energetski inspektorat o svakoj nastaloj šteti ili grešci zbog prekida u snabdevanju energijom ili drugog uzroka, ili o svakoj opasnosti po zdravlje ljudi, saobraćaj ili susedne objekte, ili okruženje.

5. Tokom svake inspekcije koja se vrši pod uslovima ovog zakona, Energetski inspektorat ima pristup opremi i objektima u svrhu opisanu u podstavovima 5.1. do 5.5. ovog stava. Svako energetsko preduzeće ili drugo fizičko, ili pravno lice, u obavezi je da obezbedi takav pristup kada je on zatražen od strane ovlašćenog predstavnika energetskog inspektorata:

5.1. ispitivanje opreme, materijala, tehničke dokumentacije u skladu sa svrhom inspekcije ili nadzora;

5.2. sakupljanje ili zahtevanje neophodnih dokaza ili uzoraka;

5.3. ispitivanje dokumenata ili drugih podataka iz energetskog preduzeća ili profesionalnih organizacija, ili individualnih stručnjaka;

5.4. ispitivanje energetskih usluga koje su njihova odgovornost; i

5.5. vršenje inspekcije tehničkih uslova i bezbednosti energetske opreme, redovno i kada je to potrebno.

6. Kada inspektori Inspektorata za Energiju, tokom inspepcionog nadziranja, utvrđuju da energetski subjekat ili potrošač energije ne primenjuju energetsku delatnost u skladu sa odredbama ovoga zakona i drugih akata shodno ovom zakonu, osim ovlašćenja po opštim aktima, imaju autoritet da donose pismene odluke u vidu:

6.1. naredbe za otklanjanje utvrđenih nedostataka pored utvrđivanja roka za eliminisanju istih;

6.2. zabrane izgradnje objekta za proizvodnju u slučaju kada nije obezbeđena dozvola za izgradnju takvog objekta;

6.3. naredbe za obustavu dalje izgradnje ili korišćenja energetskog objekta, ili

6.4. da naredbe zabranu snabdevanja električnom energijom ili korišćenje energije, u slučaju da oprema ili postrojenje ne proizvodi, ili da ti objekti se ne grade, ne koriste ili se ne održavaju u skladu sa zahtevima kodeksa, zakonika ili primarne ili sekundarne legislacije, i kada opravdano postoji posredna opasnost za postrojenje i bezbednost energetskog objekta, zdravlja, života, bezbednosti u prometu i bezbednosti susednih objekata.

7. Kada, kao rezultat svoje inspekcije, Energetski inspektorat smatra da bilo koje energetsko preduzeće ili drugo fizičko, ili pravno lice, krši ovaj zakon, Zakon o električnoj energiji, Zakon o centralnom grejanju, Zakon o gasu ili Zakon o energetskom regulatoru, ili neke podzakonske akte koji proizilaze iz ovih zakona ili neke licence, Energetski inspektorat može da:

7.1. izda pisano obaveštenje koje sadrži obavezne instrukcije o otklanjanju prestupa u određenom roku;

7.2. predloži Energetskoj regulatornoj kancelariji da suspenduje, izmeni ili oduzme datu licencu;

7.3. predloži Energetskoj regulatornoj kancelariji da uvede administrativne takse i kazne u skladu sa ovim Zakonom;

7.4. slučaj otvori pred nadležnim organima u cilju daljeg postupka koji je van nadležnosti Inspektorata; ili

7.5. obavesti javnost o svakoj takvoj nezakonitoj delatnosti.

8. Inspekcije koje vrši Energetski inspektorat ne smeju sprečiti ili ograničiti inspekcije prostorija koje vrše drugi organi čija su ovlašćenja predviđena drugim zakonima, posebno u pogledu inspekcija u vezi sa poštovanjem zakona i standarda o zaštiti životne sredine i javnom zdravlju.

Član 33

Sačuvanje informacija

1. Inspektori Inspektorata energije treba da drže u tajnosti bilo koju službenu ili poslovnu informaciju sa kojom se oni suočavaju tokom obavljanja ili koja se odnose na njihovom inspekcijom.

2. Inspektori Inspektorata za energiju obavljaju svoju aktivnost sami ili, u slučaju potrebe, zajedno sa specijaliziranim organima za kontrolu, ukoliko oni to smatraju potrebnim.

POGLAVLJE X PRELAZNE I ZAVRSENE ODREDBE

Član 34 Prelazne odredbe

1. Ovaj zakon ukida i zamenjuje Zakon o električnoj energiji br. 2004/8, dok svi akti, odluke, propisi i ostali dokumenti usvojeni ili proglašeni po Zakonu br. 2004/4 ostaju na snazi devet (9) meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona.

2. Devet (9) meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona, svi akti, odluke, propisi i ostali usvojeni ili proglašeni dokumenti po Zakonu br. 2004/8 treba da budu usklađeni ovim zakonom.

3. U smislu sprovođenja ovog zakona, Ministarstvo usvaja podzakonske akte, u skladu sa ovim zakonom.

Član 35 Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

**Zakon br. 03 L- 184
30. septembar 2010. godine**

Član Predsedništva Skupštine

Xhavit HALITI